

Position paper College voor Toetsen en Examens

Vooraf:

Het eindexamen Nederlands bestaat uit een schoolexamen (SE) en een centraal examen (CE). Deze Position paper focust alleen op het centraal examen!

Het centraal examen Nederlands, wat is dat?

Voor **vmbo basisberoepsgerichte (BB) leerweg en kaderberoepsgerichte leerweg (KB)** is dat voor de meeste examenkandidaten het digitale examen waarin drie vaardigheden worden getoetst: leesvaardigheid, kijk- en luistervaardigheid en schrijfvaardigheid.

Of voor een kleine groep van de examenkandidaten is dat het papieren centraal examen, waarin net als in de digitale examens leesvaardigheid (inclusief samenvatten in CE KB) en schrijfvaardigheid worden getoetst, maar geen kijk- en luistervaardigheid.

Voor **vmbo gemengde leerweg (GL) en theoretische leerweg (TL)** is dat een papieren examen waarin twee vaardigheden worden getoetst: leesvaardigheid en schrijfvaardigheid. Het onderdeel samenvatten behoort tot leesvaardigheid en staat in dienst hiervan.

Voor **havo en vwo** is dat een papieren examen tekstbegrip waarin leesvaardigheid en argumentatieve vaardigheden worden getoetst.

Door wie?

Het centraal examen Nederlands is een examen gemaakt door docenten, uitgeprobeerd door docenten, vastgesteld door docenten en afgenomen door docenten.

Is er een betere vorm voor deze centrale examens denkbaar?

De gekozen vorm van de **digitale examens BB en KB** past bij de vaardigheden die in dit examen worden getoetst. Dit geldt ook voor de **papieren examens BB en KB**. De centrale examens BB en KB zijn echter te kort om per vaardigheid een betrouwbare uitspraak te doen over de vaardigheid van een kandidaat. Daarvoor heeft het examen per vaardigheid te weinig vragen. Een mogelijkheid om dit te verbeteren is het centraal examen met een tweede zitting uit te breiden.

Ook de inrichting van het huidige **centraal examen Nederlands voor GL/TL** maakt een betrouwbare uitspraak per vaardigheid niet goed mogelijk. Een mogelijkheid om dit te verbeteren voor het onderdeel leesvaardigheid is om de samenvattingsopdracht te vervangen door kortere vragen met een samenvattend karakter en schrijfvaardigheid in een aparte zitting af te nemen.

Het **centraal examen Nederlands havo en vwo** heeft vanaf 2015 een nieuwe vorm. Geluiden uit het veld vormden de aanleiding om de grote geleide samenvattingsopdracht te vervangen door korte vragen bij meer teksten. Hierdoor is de diversiteit van de bevroegde teksten vergroot en ook het aantal vragen. Zowel voor de afname van de examens in de nieuwe vorm als na de afname van de examens 2015 zijn docenten door CvTE over deze verandering bevroegd. Voor de afname gaf hierbij 70 procent van de bevroegden aan het eens te zijn met de nieuwe wijze van bevroeging van 'Subdomein A3: Samenvatten'; na de afname gaf ruim 80 procent van de docenten aan de gekozen vorm van het examen geschikt te vinden voor de bevroeging van de examenstof (zie voor de volledige enquêteverslagen Examenblad.nl jaarring 2015).

In 2016 is het beoordelingscriterium correct taalgebruik toegevoegd als onderdeel van de beoordeling van antwoorden op open vragen. In een examen dat leesvaardigheid en argumentatieve vaardigheden

bevraagt, is dit beoordelingscriterium een vreemde eend in de bijt; het kan de aandacht afleiden van de vraaginhoud die beantwoord moet worden. Correct taalgebruik zou beter bevestigd kunnen worden in een aparte zitting schrijfvaardigheid.

Voor de bevestiging van het domein leesvaardigheid is er binnen de huidige kaders (examenprogramma, toetsduur) geen betere examenvorm. Tekstanalysevragen die in lijn met de eindtermen van het examenprogramma terecht ook worden gesteld, vormen regelmatig stof voor discussie.

Dienen alle domeinen in het centraal examen terug te komen?

Aangezien het CE voor de helft het cijfer bepaalt van het eindexamen is voor havo en vwo de vraag gerechtvaardigd of er niet meer domeinen in het CE getoetst moeten worden.

Is een sterke nadruk op één of twee van deze domeinen wenselijk?

Alle domeinen in het examenprogramma zijn belangrijk. Wat er in het CE wordt getoetst is een keuze.

Zijn de domeinen (inclusief mondelinge taalvaardigheid en schrijfvaardigheid) objectief te toetsen?

Hoe opener de vraagstelling hoe lastiger het is om objectiviteit bij de beoordeling te waarborgen. Maar niet iedere exameneenheid of ieder domein leent zich voor een gesloten bevestiging. Het waarborgen van een objectieve beoordeling wordt naarmate het om een hoger schoolniveau gaat steeds lastiger. De interpretatieruimte van de vraag en het beoordelingsmodel is vanwege het relatief lage abstractieniveau van de vraag in het vmbo kleiner dan in het havo/vwo.

Mogelijke maatregelen om subjectiviteit tegen te gaan, zijn: meer beoordelaars, (verplichte) training voor beoordelaars, externe beoordelaars en uiteraard meer gesloten vragen waar dat mogelijk is.

Is een centraal schriftelijk examen wenselijk voor het vak Nederlands?

Vanwege de maatschappelijke relevantie van het vak Nederlands met een communicatief en een algemeen vormend doel is een centraal schriftelijk examen Nederlands voor elk schoolniveau wenselijk. Hiermee stel je als overheid landelijk voor een deel van het curriculum dezelfde eisen en waarborg je een gelijk kennis- en vaardigheidsniveau van examenkandidaten.

Meer inhoudelijk informatie over

- de centrale examens Nederlands 2016 vindt u op <https://www.examenblad.nl/vak/nederlands/2016>
- de centrale examens Nederlands 2017 vindt u op <https://www.examenblad.nl/vak/nederlands/2017>

Meer informatie over andere onderwerpen, zoals

- de examenperiode 2016 vindt u op https://www.hetcvte.nl/nieuws/20160616/persbericht_centrale_examens_2016
- de ontwikkeling van de centrale examens vindt u op www.ikhebeenexamenklas.nl, https://www.hetcvte.nl/item/voorlichtingsfilm_centrale_examens en <https://www.hetcvte.nl/item/examencyclus>
- de normering van de centrale examens vindt u op <https://www.examenblad.nl/onderwerp/normering-algemeen/2017> en https://www.hetcvte.nl/item/voorlichtingsfilm_centrale_examens